

Ålpås-Anna och jag ute på gården på 1940-talet

Ålpåsgardn

JUHA LEHTIRANTA

I Sool-Öen 1989 finns tre artiklar om min första resa till Sverige vintern 1940. Orsaken var kriget som Sovjetunionen (Ryssland) hade påbörjat mot Finland. Jag bodde till en början hos Lilly Sterner i Gesunda. Lisa Andersson rådde hjälpa till hos henne just då och det var tack vare Anna Andersson som jag fick ett Sverige hem på Hållpåsgården. Min skolgång började faktiskt på Sollerön. Senare har jag besökt Sollerön ett flertal gånger.

Juha Lehtiranta, född 6.12.1935

Ålpåsgardn upå 40-talä, so i kummjug ä

Ja, innt va ä litt fö jänn småpöjk så innt kund sprätjä å så sulld byrjä skåjlan å finn si i jätt ukunät land minn ukunå fok, ä kann i tålumm fö di. An add färdas minn tåg yvyr je viku å läj i karantän i Östersund, inå an änteligän va em i Sverige.

Jo du, upå Ålpås-gardn va ä Anders å Anna så bestämmät! Sä fanns e je fasmor, å Lisa å Sven, så va 10-15 år gammblär änn mi. Å gardn låg i Utåmör. Grannan oståminn jättät Stålt. Unndli nug, så addum vir rasnd litä tä djärå minn dämm. Väståminn væss bodd jänn undlin kall, så add nå fel i jättdör oga, an add glasogor minn jätt glas dammbåt. Flint Albert jättät an.

Ä va jänn ryktin bondgard minn två ärrbär, önsåjs å sturt fjös.

Sven har cyklat hem från Koopen på lunchrasten. Köttbullarna smakar bra ute en vacker sommar dag.

I fjosä addum vir jänn kamm, Brunte, så klart, någä tynär å jänn kvätt. Önor fanns ä, så vir finggum ägg vänn dag. Vårt du unggrån, fanns ä älltjämt mjoksull! Sä fanns ä je katta, Tusse, så ä va roli tä läk minn.

Frå väjjan utåminn syrenättjän dammbät ä, så ä bar rätjät, då ä fo nånn bil föbi. I kumm jug ur mjokbiln, Snällan jättät biln, kamm å flukkät upp mjokkrukor. Jänn gångg fikk i åk minn upå flatjä jänn bit. Ä va roli, kann du föstå. Ä va Brutär-pöjkär så tjörät runnt i byn. Ä sä va ä biln frå Mora minn drikka. Då fikk man je Loranga älld Pommac, å sturt fok fingg någä stur flaskor minn drikka. Umm i fikk jänn två-öringg fö nå i add jopa til minn, fikk i bråttum tä fårå båta Arne i budn å tjöp mi jänn Mjök-Choko. ”Jaha, mjok-sjoko attä”, brukät an säj.

I e int så säkär umm dämm prenumererät upå Mora-tidnindji. Män Säningsmannen addum vir. Brav Anders åkät runnt minn jänn gåmål sykkäl å tog mot beställninggär. Ä va jänn gåmål kall, ä. Ann bodd litä länggär bårrett, väståminn i byn, i je liti stugu. Klart ä! – I villd lesä »Jönssons katt« så snart i fikk tag i tidnindji.

Umm sunndågå va ä sunndasskåjlä. Ä va Indes Anna bårrett näst Bondeson så älld skåjlan. Anders byddjät tjörtjbåtar ann. I

kumm jug änn, ur vir lärätum våss sjungg »Tryggare kan ingen vara« å »En solglimt«. Ä va krippär runnt byn så va-minn. Da va Leila frå Stunis-gard i Norby, å Lilja – systär ännäs - frå Lassper-gard, Finn-kullor.

Va ä finvedär foum vir å badätum i Stunis-väjk. Ä va Ållandes Tage å Arne, Bruter-Andes å Jean. I kumm-jug ur i fösötjät lär mi simm minn jänn sykkelslangg. Slandjän fikk tag i mi, å i rullät mi, så i vårt minn skållan nidi. Sä, senär, a i älldi mi unndå frå djuft vatn. Män ä va dält då vatnä va varmt å soli sken yvyr Siljan.

Sä vårt ä ostn, å vir åkätum runnt minn Brunte å trillo å sloum å räffsätum öda a tjym å kampim fö vitträn. Ä va då i lärät mi tä djärå eripinnär. Ä lindor fanns ä litä ällumstass. Muså fanns ä i musååjsä längst bårrett vässt i byn, i skojan. Jänn gångg såt i ögt upp, upå ryddjän a Brunte. Ä va rasnd roli. Ä sä vårt ä tid tä slatt kvätt, så add inna bi stur å fet. Ä tykkt innt i va nå roli tä sjä.

Sä byrd skåjlan å upå bäkkam. Ä va då innt månggär i kånntäs att i fösst klassn. I kum då mio innt jug ur i klarät ä, män i fikk i alla fall betyjä. – Å nu kann i tålum fö id, att innt va eta betyjä värt nå i Finland, då i sulld byrå skåjlan da, sä i add kemi ättbakär a Finland. Näj, i fikk go umm fösst klassn!

Å je sak til: I a ve djyfft min Leila nu i nämmär 60 år.

Juha Lehtiranta i december 2017, Riihimäki

